

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ของบุคลากรกรมธนารักษ์

ณัฐนันท์ สุวรรณลักษณ์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ และเพื่อศึกษาปัจจัยการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณ และปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรกรมธนารักษ์ จำนวน 400 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์แบบไคสแควร์

ผลการวิจัย พบว่า การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประเภทบุคลากร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนหนี้รวมต่อเดือน ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับปัจจัยการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณ พบว่า ด้านจิตใจ ด้านการเงิน/เศรษฐกิจ และด้านสังคม มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ยกเว้นด้านร่างกาย และปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงิน พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านทัศนคติทางการเงิน มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณ, ความรู้ความเข้าใจทางการเงิน, การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ

Factors influencing financial planning for retirement of personnel in the Treasury Department

Nutnaree Suwannaluk

ABSTRACT

This research to study the demographic factors that affect the financial planning for retirement of personnel in the treasury Department. And to study the factors of preparation before retirement and the factors of financial literacy that influence the financial planning for retirement of personnel in the Treasury Department. The sample group is made up of personnel from the Treasury Department. There were 400 people. Data collection using questionnaires, statistical analysis includes percentage, mean, standard deviation, and chi-square analysis. The results of the research found financial planning for retirement of personnel in the Treasury Department classified by demographic factors indicates that gender, age, education level, marital status, type of personnel, average monthly income, average monthly expenditure, and total monthly debt significantly affects the financial planning for retirement of personnel of the Treasury Department at a statistically significant level of 0.01 for the factors of preparation before retirement, it was found that mental, financial/economic, and social Significantly influences the financial planning for retirement of personnel in the Treasury Department at a statistically significant level of 0.01 except for the physical aspect. and the factors of financial literacy found that financial knowledge, financial behavior, and financial attitudes significantly influences the financial planning for retirement of personnel in the Treasury Department at a statistically significant level of 0.01

Keywords : Preparation before retirement, Financial literacy, Financial planning for retirement.

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์หนี้ครัวเรือนไทยในปัจจุบัน พบว่า สัดส่วนหนี้ครัวเรือนไทยสิ้นปี 2567 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแตะระดับ 91.4 % ต่อ GDP ของประเทศไทย ทำให้ส่งผลกระทบในระยะยาวต่อการใช้จ่ายเงินในอนาคต จึงทำให้ในช่วงวัยทำงานมีความจำเป็นที่จะต้องหารายได้ให้มากขึ้น เพื่อนำเงินบางส่วนไปชำระหนี้ รวมถึงการเก็บออมเงินเพื่อไว้ใช้จ่ายในช่วงที่กำลังเข้าสู่วัยสูงอายุ (สมาคมธนาคารไทย, 2567) และในปัจจุบันโครงสร้างประชากรของประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวจากฐานข้อมูลของกรมการปกครองคาดการณ์ไว้ว่า ในปี 2567 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด โดยจะมีประชากรผู้สูงอายุ หรือบุคคลที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ประมาณ 13 ล้านคน (ประชาชาติธุรกิจ, 2567) ซึ่งจากจำนวนผู้สูงอายุที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น พบว่า มีจำนวนกว่า 11 ล้านคน ที่เป็นผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพ เนื่องจาก ไม่มีรายได้ หรือรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ แสดงให้เห็นว่า มีผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยที่ขาดทักษะในการวางแผนทางการเงินเพื่อไว้ใช้จ่าย และเป็นการชี้ให้เห็นว่า การวางแผนทางการเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ผู้สูงอายุจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รวมทั้งความรู้ความเข้าใจทางการเงินเพื่อวางแผนทางการเงินสำหรับไว้ใช้จ่ายในช่วงอายุที่เหลือนหรือในวัยเกษียณ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2566) ซึ่งการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณ ถือเป็นการเตรียมรับมือกับสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นเพื่อรักษามาตรฐานการดำเนินชีวิตให้เทียบเท่าหรือใกล้เคียงกับในช่วงก่อนเกษียณอายุ ทั้งการเตรียมร่างกายให้แข็งแรง การเตรียมใจในวัยเกษียณ และสิ่งสำคัญที่สุดคือ การเตรียมเงินและทรัพย์สิน เพราะเงินคือปัจจัยสำคัญที่จะนำมาใช้จ่ายในวัยหลังเกษียณ ดังนั้น ก่อนที่จะถึงวัยเกษียณ จึงต้องเตรียมเงินสำหรับใช้จ่ายไว้ให้พร้อมก่อน เพื่อจะได้รู้ว่าในอนาคตจะใช้จ่ายเงินจำนวนเท่าไร และมีเพียงพอหรือไม่ โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจทางการเงิน (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2565) ซึ่งเป็นความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการเงิน รวมทั้งการมีทักษะในการบริหารจัดการ เช่น การจัดงบประมาณการใช้เงินในหมวดหมู่ต่าง ๆ การลงทุน การกู้ยืม ภาษี และการบริหารจัดการเรื่องการเงินส่วนตัวในภาพรวม การมีความรู้ทางด้านการเงินเบื้องต้น ทำให้สามารถเตรียมการวางแผนเรื่องการเงินในการดำเนินชีวิตได้ราบรื่น ลดโอกาสในการมีปัญหาเรื่องการเงินในอนาคต (ธนาคารไทยพาณิชย์, 2567) ดังนั้น การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณจึงเป็นการเตรียมความพร้อมทางการเงินเพื่อใช้ชีวิตในวัยเกษียณ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ไม่ต้องเป็นภาระทางการเงินของผู้อื่น โดยเริ่มต้นจากการรู้รายรับต่อเดือน และความมั่นคงของรายรับ ต่อมาคือการรับรู้รายจ่ายต่อเดือน เทียบกับรายรับที่คาดว่าจะได้รับ ถัดมาคือ การรู้หลักประกันความมั่นคงทางการเงิน เช่น สวัสดิการที่เบิกได้และความคุ้มครองของประกันสุขภาพ เพื่อเป็นหลักประกันว่าหากเกิดเหตุที่ไม่คาดฝันจะไม่กระทบกับจำนวนเงินที่จำเป็นสำหรับใช้จ่ายประจำ ถัดมาคือ การรับรู้ปัจจัยที่อาจมีผลต่อรายรับ-รายจ่าย เช่น อัตราเงินเฟ้อ ถัดมาคือ การออม การลงทุน เช่น การมีเงินฝากในบัญชีเงินฝากออมทรัพย์หรือนำเงินบางส่วนไปแบ่งฝากประจำในระยะต่าง ๆ เพื่อเป็นการบริหารสภาพคล่องและเพิ่มผลตอบแทน

ให้มากกว่าเงินฝากออมทรัพย์ รวมถึงการลงทุนผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีความเสี่ยงต่ำ - ปานกลาง เช่น สลากออมทรัพย์ กองทุนรวม ตลาดเงิน กองทุนรวมตราสารหนี้ เป็นต้น นอกจากนี้จำเป็นต้องวางแผนมรดกด้วยเพื่อให้การส่งต่อทรัพย์สินสู่คนรุ่นถัดไปเป็นไปอย่างเรียบร้อย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2566)

กรมธนารักษ์ เป็นกรมในสังกัดของกระทรวงการคลัง มีภารกิจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ให้ใช้ จัดประโยชน์ จัดทำนิติกรรม และดำเนินการในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับที่ราชพัสดุ ตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ การจัดทำ นำออกใช้ และรับคืนเหรียญกษาปณ์ และดำเนินการเกี่ยวกับเงินตราตามกฎหมายว่าด้วยเงินตรา และงานรับจ้างทำของการรับ - จ่าย ควบคุมเงินคงคลังให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง การดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินราคาทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการประเมินราคาทรัพย์สินเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ และการจัดแสดง เผยแพร่ และอนุรักษ์ทรัพย์สินมีค่าของรัฐ และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามระเบียบกรมธนารักษ์ (กรมธนารักษ์, 2561)

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ เพื่อเป็นแนวทางให้บุคลากรกรมธนารักษ์ที่กำลังจะเข้าสู่วัยเกษียณ มีการวางแผนทางการเงินในวัยเกษียณของตนเองได้ รวมไปถึงการเสริมสร้างให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนทางการเงินในวัยเกษียณได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์
4. เพื่อศึกษาการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์
2. ปัจจัยการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณมีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์
3. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงินมีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา บัณฑิตด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประเภทยุทธศาสตร์ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนหนี้รวมต่อเดือน บัณฑิตการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการเงิน/เศรษฐกิจ และด้านสังคม บัณฑิตด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงิน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านทัศนคติทางการเงิน และการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ได้แก่ การบริหารจัดการเงินสดและสินทรัพย์สภาพคล่องอื่นๆ การบริหารจัดการด้านเครดิต การบริหารจัดการด้านประกันชีวิตและสุขภาพ การบริหารจัดการด้านการลงทุน และการวางแผนการเงินสำหรับการปลดเกษียณและวางแผนจัดการทรัพย์สิน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในกรมธนารักษ์ จำนวน 3,489 คน (กรมธนารักษ์, 2567) โดยได้คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Yamane (1973) กำหนดระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้คือ 0.05 และมีค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 400 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2567 (ระยะเวลา 6 เดือน)

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเกี่ยวกับประชากรศาสตร์

Kotler & Armstrong (2018) ได้กล่าวไว้ว่า แนวคิดด้านประชากรศาสตร์ (Demographic) ที่เป็นที่นิยมนำมาใช้ในการแบ่งส่วนตลาด เพื่อจำแนกความแตกต่างของผู้บริโภครายละเอียด ดังนี้

อายุ (Age) เป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลต่อความต้องการของผู้บริโภค ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าแต่ละช่วงอายุเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีลักษณะแบบใดมีความต้องการอย่างไร เพื่อที่จะสามารถแบ่งส่วนตลาดและสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายได้อย่างแม่นยำมากยิ่งขึ้น

เพศ (Sex) ผู้หญิงและผู้ชายมีความชอบ ทัศนคติ และความคิดที่แตกต่างกัน ทำให้วิธีการที่นักการตลาดจะใช้กับผู้หญิงและผู้ชายไม่เหมือนกัน แต่ในปัจจุบันเรื่องเพศก็เปลี่ยนไปในทางซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ผู้หญิงในปัจจุบันอาจไม่ใช่คนที่ทำงานบ้าน ทำกับข้าว รอสามีอยู่ที่บ้านแล้ว แต่ผู้ชายอาจจะเป็นคนทำแทนก็ได้ ทำให้นักการตลาดจะต้องระมัดระวังในการวิเคราะห์เรื่องนี้ เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการตลาดของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รายได้ การศึกษา และอาชีพ (Income, Education and Occupation) รายได้ การศึกษา และอาชีพ เป็นปัจจัยสำคัญในการแบ่งส่วนตลาด โดยรายได้สามารถบอกได้ว่า ผู้บริโภคมีกำลังซื้อผลิตภัณฑ์นั้น ๆ หรือไม่ ในขณะที่เดียวกันเมื่อประกอบกับปัจจัยด้านการศึกษาและอาชีพก็จะส่งผลให้เห็นถึงรูปแบบในการดำเนินชีวิต

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณ

รัชนีกร วงศ์จันทร์ (2552) อ้างถึงใน ธีรรัตน์ อติชาตนันท์ และแพรวพรรณ มังคลา (2554) ได้กล่าวไว้ว่า การรับมือกับสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องเผชิญในช่วงการเกษียณอายุ และเพื่อบรรลุมิติวัตถุประสงค์ของการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ บุคคลควรมีการเตรียมความพร้อมเพื่อวัยเกษียณในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ด้านสุขภาพร่างกาย ควรดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงอย่างสม่ำเสมอ ตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพได้อย่างทันที่ หากบุคคลมีสุขภาพแข็งแรงก็จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพ ทำให้มีเงินออมเพื่อประโยชน์ด้านอื่นได้

2) ด้านจิตใจ ควรทำให้สดชื่นแจ่มใส ร่วมกิจกรรมทางสังคมหรือศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจ ปรับเปลี่ยนทัศนคติในเรื่องบทบาทหน้าที่ของตนเองใหม่ สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับครอบครัวและสังคม อย่างมีความสุข ไม่เหงาหรือรู้สึกว้าวนั่นเองได้

3) ด้านการเงิน เป็นเรื่องสำคัญและต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อให้มีรายได้เพียงพอที่จะใช้ในช่วงเกษียณอายุ โดยบุคคลต้องเตรียมความพร้อมโดยการออมและลงทุนอย่างสม่ำเสมอในช่วงวัยทำงาน รวมถึงวางแผนในการนำเงินออมออกมาใช้ในวัยเกษียณ เพื่อไม่เป็นภาระทางการเงินแก่ลูกหลาน

4) ด้านวิถีชีวิตหรือสังคม ควรใช้เวลาที่ว่างมากขึ้น ทำสิ่งที่อยากทำแต่ไม่มีเวลาทำ เมื่ออยู่ในวัยทำงาน และเป็นช่วงเวลาที่บุคคลสามารถใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางการเงิน

Potrich et al. (2016) กล่าวว่า ความรู้ทางการเงินเป็นความสามารถในการนำความรู้มาปรับใช้ ได้จริงในชีวิตในด้านการเงินส่วนบุคคล และได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของความรู้ทางการเงิน พบว่าประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านทัศนคติทางการเงิน

ทฤษฎีเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ

Joehnk and Gitman (2008) อ้างถึงในฐานิษฐ์ สุพัฒน์วิชานนท์ (2553) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ

1) การบริหารจัดการเงินสดและสินทรัพย์สภาพคล่องอื่น ๆ ซึ่งสินทรัพย์สภาพคล่องเป็นสินทรัพย์ในรูปของเงินสด และสินทรัพย์อื่นที่มีสภาพใกล้เคียงเงินสด แต่เปลี่ยนเป็นเงินได้ง่าย โดยไม่ลดมูลค่าหรืออาจลดมูลค่าบ้างแต่ไม่มากนัก ซึ่งสินทรัพย์เหล่านี้ ได้แก่ เงินฝากกระแสรายวัน เงินฝากออมทรัพย์ ตลอดจนเงินลงทุนระยะสั้นอื่น ๆ

2) การบริหารจัดการด้านเครดิต โดยเครดิตเป็นสินเชื่อประเภทหนึ่งซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นสินเชื่อระยะสั้นที่ผู้ขายหรือสถาบันการเงินได้ให้กับผู้บริโภค เพื่อเปิดโอกาสให้เขามีเงินจำนวนหนึ่งไปใช้จ่ายตามความจำเป็นหรือใช้ซื้อหาสิ่งของและบริการตามที่ต้องการได้มากกว่าจำนวนเงินซึ่งเขามีอยู่ในขณะนั้น

3) การบริหารจัดการด้านการประกันชีวิตและสุขภาพ เกิดจากแนวความคิดที่ว่าชีวิตมนุษย์เป็นสิ่งที่ค่าแต่ขณะเดียวกัน ภัยทั้งหลายย่อมมีโอกาสเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินได้ทุกขณะ จึงสะสมเงินไปฝากไว้กับบริษัทประกันชีวิต สำหรับการประกันสุขภาพ เป็นการช่วยลดความเสี่ยงด้านสุขภาพ ดังนั้นบุคคลสามารถหาทางป้องกันแก้ไขทำให้ความเดือดร้อนบรรเทาเบาบางลงได้ด้วยการทำประกันสุขภาพ

4) การบริหารจัดการด้านการลงทุน การลงทุนเป็นการนำทรัพย์สินที่บุคคลมีอยู่ไปดำเนินการในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ซึ่งจะให้ผลตอบแทนกลับคืนมาในช่วงระยะเวลานั้น เช่น ทองคำ บ้าน ที่ดิน ลิขสิทธิ์ สัญญาเช่า รวมไปถึงการนำเงินที่มีอยู่ไปซื้อหลักทรัพย์ต่าง ๆ เพื่อจะได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนในรูปของดอกเบี้ย (Interest) เงินปันผล (Dividend) กำไรจากการซื้อขายหุ้น (Capital Gain) และสิทธิพิเศษอื่น ๆ

5) การวางแผนการเงินสำหรับการปลดเกษียณ และการวางแผนจัดการทรัพย์สิน โดยการปลดเกษียณเป็นภาวะที่บุคคลถอนตัวเองออกจากงานประจำที่ทำอยู่ จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการเงินต่าง ๆ เช่น การออมเพื่อการเกษียณ สำหรับการจัดการทรัพย์สิน เป็นเรื่องสำคัญในการวางแผนการเงินส่วนบุคคล คนส่วนมากพยายามทำงานหนักมาตลอดชีวิต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ด้วยการสะสมทรัพย์สินต่าง ๆ เพื่อสร้างความมั่งคั่งให้กับตัวเองและครอบครัว เพื่อให้ตกทอดเป็นมรดกแก่ลูกหลาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กานต์ชนก มณีพรหม (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้ทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุของข้าราชการทหาร สังกัด กรมกำลังพลทหารบก จากผลการศึกษาพบว่า กรมกำลังพลทหารบกในภาพรวมมีความรู้ทางการเงินในระดับมาก ซึ่งความรู้ทางการเงิน ซึ่งประกอบด้วยความรู้ทั่วไปทางการเงิน ทศนคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุราชการในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นันทิดา วัฒนประภา (2559) เรื่อง ปัจจัยในการวางแผนการเงินที่มีต่อความคุ้มค่าในการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของลูกค้ายกยี่สิบห้าปีที่ผ่านมาใช้บริการธนาคารกสิกรไทย สาขาแหลมฉบัง ผลการศึกษาพบว่า การวางแผนการเงินแตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้ความคุ้มค่าในการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของลูกค้ายกยี่สิบห้าปีที่ผ่านมาใช้บริการธนาคาร กสิกรไทย สาขาแหลมฉบัง พบว่า การวางแผนการเงินทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การซื้อประกันชีวิต การลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ และการลงทุนในกองทุนรวม มีผลต่อการรับรู้ความคุ้มค่าในการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของลูกค้ายกยี่สิบห้าปีที่ผ่านมาใช้บริการธนาคารกสิกรไทย สาขาแหลมฉบัง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ประกายมาศ แสงทวย (2563) ศึกษาการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ส่วนด้านสถานภาพแตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ส่วนจำแนกตาม ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า รายได้ต่อเดือน รายได้เสริมต่อเดือน และภาระหนี้สินต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

อรอนงค์ ไชยบุญเรือง (2552) เรื่อง ศึกษาการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีการวางแผนในด้านของหนี้สินมากที่สุด เมื่อศึกษารูปแบบการวางแผนการเงินแต่ละรูปแบบจะเห็นว่า การวางแผนการซื้อหรือครอบครองสินทรัพย์ ส่วนใหญ่วางแผนการซื้อหรือครอบครองสินทรัพย์สภาพคล่อง การวางแผนในด้านของหนี้สินส่วนใหญ่เกิดจากสินเชื่อเนกประสงค์ การวางแผนการออมและการลงทุนส่วนใหญ่คือเงินฝากออมทรัพย์ การวางแผนภาษี ส่วนใหญ่มีรายการลดหย่อนภาษีจากการประกันชีวิต การวางแผนการเกษียณส่วนใหญ่ นำเงินออมที่ได้มาจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพมาใช้หลังการเกษียณ

เบญจมา เลาหพุนรังสี (2534) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการกับการปรับตัวภายหลังเกษียณอายุราชการของข้าราชการพลเรือน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 130 คน โดยศึกษาการเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย ด้านการเงิน ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านการใช้เวลา พบว่าการเตรียมตัวด้านการใช้เวลามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการกับการปรับตัวภายหลังเกษียณในภาพรวมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านจิตใจ ส่วนด้านร่างกาย และด้านการเงินไม่มีผล

เพ็ญประภา เบญจวรรณ (2558) เรื่อง การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ เป็นการวางแผนการดำเนินการเพื่อเป็นการเตรียมตัวในการดำเนินชีวิตหลังเกษียณอายุทำงาน จึงต้องมีการเตรียมตัวด้านต่าง ๆ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การเตรียมตัวด้านจิตใจ 2) การเตรียมตัวด้านร่างกาย 3) การเตรียมตัวด้านทรัพย์สินเงินทอง 4) การเตรียมตัวด้านกิจกรรมการใช้เวลาว่าง 5) การเตรียมตัวด้านสัมพันธภาพในครอบครัว 6) การเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย ผู้ที่มีการเตรียมตัวที่ดีจะสามารถใช้ชีวิตภายหลังเกษียณอายุได้อย่างมีความสุขมีคุณภาพชีวิตที่ดี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในกรมธนารักษ์ จำนวน 3,489 คน (กรมธนารักษ์, 2567) โดยได้คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Yamane (1973) กำหนดระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้คือ 0.05 และมีค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 400 คน เมื่อทราบขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง Probability Sampling แบบ Stratified Sampling โดยการแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามความแตกต่างของประเภทบุคลากร ซึ่งทำให้มีการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่ม จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบ Non - Probability แบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในกรมธนารักษ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจาก แนวทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยให้และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 1 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) และเป็นมาตราวัดแบบ Nominal Scale

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) ซึ่งคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประเภทรายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน จำนวนหนี้รวมต่อเดือน จำนวน 8 ข้อ โดยข้อ 1,4,5 เป็นมาตราวัดแบบ Nominal Scale และ 2,3,6 - 8 เป็นมาตราวัดแบบ Ordinal scale

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามมาตราวัดและให้คะแนนแบบ (Rating Scale) ซึ่งคำถามเกี่ยวกับปัจจัย การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณ จำนวน 12 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย จำนวน 3 ข้อ 2) ด้านจิตใจ จำนวน 3 ข้อ 3) ด้านการเงิน/เศรษฐกิจ จำนวน 3 ข้อ และ 4) ด้านสังคม จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามมาตราวัดและให้คะแนนแบบ (Rating Scale) ซึ่งคำถามเกี่ยวกับปัจจัย ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงิน จำนวน 15 ข้อ ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจทางการเงิน จำนวน 5 ข้อ 2) พฤติกรรมทางการเงิน จำนวน 5 ข้อ และ 3) ทศนคติทางการเงิน จำนวน 5 ข้อ

ซึ่งคำถามของแบบสอบถามส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 เป็นมาตราวัดแบบ Interval Scale และให้คะแนน แบบ (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ 5 คะแนน หมายถึง มากที่สุด, 4 คะแนน หมายถึง มาก, 3 คะแนน หมายถึง ปานกลาง, 2 คะแนน หมายถึง น้อย และ 1 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด

ส่วนที่ 5 เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) ซึ่งคำถามเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน เพื่อวัยเกษียณ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ การบริหารจัดการเงินสดและสินทรัพย์สภาพคล่องอื่น ๆ การบริหารจัดการด้านเครดิต การบริหารจัดการด้านประกันชีวิตและสุขภาพ การบริหารจัดการด้านการลงทุน และการวางแผนการเงินสำหรับการปลดเกษียณและวางแผนจัดการทรัพย์สิน ซึ่งเป็นมาตราวัดแบบ Nominal Scale

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้กระจายแบบสอบถามผ่านช่องทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยการส่งลิงค์หรือ สแกนคิวอาร์โค้ดของแบบสอบถามผ่านทาง Line Messenger เพื่อให้ได้ข้อมูลสะดวกรวดเร็วขึ้น และไม่จำเป็นต้องออกไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

2. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยประชากรศาสตร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 48.0 มีอายุ 28 - 39 ปี จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 62.7 มีสถานภาพโสด จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 49.8 ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 มีรายได้ต่อเดือน 15,000 - 25,000 บาท จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 50% ของรายได้ จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 และมีจำนวนหนี้รวมต่อเดือน 31% - 40% ของรายได้ จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2

2. การวิเคราะห์ปัจจัยการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณ พบว่า ปัจจัยการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.81) และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านร่างกาย ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.78) รองลงมา ได้แก่ ด้านจิตใจ ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.68) ด้านสังคม ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.81) และด้านการเงิน/เศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.98) ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงิน พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงินของบุคลากรกรมธนารักษ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.77) และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทัศนคติทางการเงิน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.72) รองลงมา ได้แก่ ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.79) และด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงิน ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.79) ตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการบริหารจัดการเงินสดและสินทรัพย์สภาพคล่องอื่นๆ โดยฝากสหกรณ์ออมทรัพย์ จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5 ในส่วนของการบริหารจัดการด้านเครดิต ส่วนใหญ่มีการกู้เงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3 สำหรับการบริหารจัดการด้านประกันชีวิตและสุขภาพ พบว่า มีการทำกรมธรรม์ประกันชีวิตหรือประกันสุขภาพ จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 68.3 การบริหารจัดการด้านการลงทุน พบว่า ส่วนใหญ่มีการซื้อประกันสะสมทรัพย์ จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 และการวางแผนการเงินสำหรับการปลดเกษียณและวางแผนจัดการทรัพย์สิน พบว่า ส่วนใหญ่มีการบริหารจัดการทรัพย์สินด้วยตนเอง จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 69.5

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานวิจัยข้อที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประเภทบุคลากร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน จำนวนหนี้รวมต่อเดือนส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 1

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานวิจัยข้อที่ 1

ปัจจัยด้าน ประชากรศาสตร์	การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ				
	การบริหารจัด การเงินสด และสินทรัพย์ สภาพคล่อง อื่นๆ	การ บริหาร จัดการ ด้าน เครดิต	การบริหาร จัดการด้าน ประกันชีวิต และสุขภาพ	การบริหาร จัดการ ด้านการ ลงทุน	การวางแผนการเงิน สำหรับการปลด เกษียณและวางแผน จัดการทรัพย์สิน
เพศ	✓	✓	✓	✓	✓
อายุ	✓	✓	✓	✓	✓
ระดับการศึกษา	✓	✓	-	✓	✓
สถานภาพ	✓	✓	-	✓	✓
ประเภทบุคลากร	✓	✓	✓	✓	✓
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	✓	✓	✓	✓	✓
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน (คิดเป็นกี่ % ของรายได้)	✓	✓	✓	✓	✓
จำนวนหนี้รวมต่อเดือน (คิดเป็นกี่ % ของรายได้)	✓	✓	✓	✓	✓

✓ หมายถึง ยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานวิจัยข้อที่ 2 ปัจจัยการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณ ด้านจิตใจ ด้านการเงิน/เศรษฐกิจ และด้านสังคม ในภาพรวม มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ยกเว้นด้านร่างกาย

ตาราง 2

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานวิจัยข้อที่ 2

ปัจจัยการเตรียม ความพร้อมก่อนเกษียณ	การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ				
	การบริหารจัด การเงินสด และสินทรัพย์ สภาพคล่อง อื่น ๆ	การ บริหาร จัดการ ด้าน เครดิต	การบริหาร จัดการด้าน ประกันชีวิต และสุขภาพ	การบริหาร จัดการ ด้านการ ลงทุน	การวางแผนการเงิน สำหรับการปลด เกษียณและวางแผน จัดการทรัพย์สิน
ด้านร่างกาย	-	-	-	-	✓
ด้านจิตใจ	✓	✓	✓	✓	-
ด้านการเงิน/เศรษฐกิจ	✓	✓	✓	✓	✓
ด้านสังคม	✓	✓	✓	✓	✓

✓ หมายถึง ยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานวิจัยข้อที่ 3 ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงิน ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านทัศนคติทางการเงิน ในภาพรวม มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 3

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานวิจัยข้อที่ 3

ปัจจัยด้านความรู้ความ เข้าใจทางการเงิน	การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ				
	การบริหารจัด การเงินสด และสินทรัพย์ สภาพคล่อง อื่น ๆ	การ บริหาร จัดการ ด้าน เครดิต	การบริหาร จัดการด้าน ประกันชีวิต และสุขภาพ	การบริหาร จัดการ ด้านการ ลงทุน	การวางแผนการเงิน สำหรับการปลด เกษียณและวางแผน จัดการทรัพย์สิน
ด้านความรู้ความเข้าใจ ทางการเงิน	✓	✓	✓	✓	✓
ด้านพฤติกรรมทางการเงิน	✓	✓	✓	✓	✓
ด้านทัศนคติทางการเงิน	✓	✓	✓	✓	-

✓ หมายถึง ยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ สามารถนำมาอภิปรายผลการทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ที่แตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ จำแนกตาม เพศ อายุ ประเภทบุคลากร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน (คิดเป็นกี่ % ของรายได้) และจำนวนหนี้รวมต่อเดือน (คิดเป็นกี่ % ของรายได้) ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Kotler & Armstrong (2018) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกายมาศ แสงทวย (2563) เรื่อง การวางแผนการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ส่วนด้านสถานภาพแตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ส่วนจำแนกตามปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า รายได้ต่อเดือน รายได้เสริมต่อเดือน และภาระหนี้สินต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ปัจจัยการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณมีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณ ด้านจิตใจ ด้านการเงินเศรษฐกิจ และด้านสังคม ในภาพรวม มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ยกเว้นด้านร่างกาย โดยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณ ด้านร่างกาย ไม่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ ทั้งนี้เนื่องจาก บุคคลส่วนใหญ่เข้าใจว่าสภาพร่างกายย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและมีการดูแลสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ จึงไม่จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรับมือทางด้านร่างกายในวัยเกษียณ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของอนันต์ อนันตกุล (2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจมา เลาหพุนรังสี (2534) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการกับการปรับตัวภายหลังเกษียณอายุราชการของข้าราชการพลเรือน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 130 คน โดยศึกษาการเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย ด้านการเงิน ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านการใช้เวลา พบว่าการเตรียมตัวด้านการใช้เวลามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการกับการปรับตัวภายหลังเกษียณ ในภาพรวมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านจิตใจ ส่วนด้านร่างกาย และด้านการเงินไม่มีผล

2. ปัจจัยการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณด้านจิตใจ มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของสครูติ กิตติมหาชัย (2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญประภา เบญจวรรณ (2558) เรื่อง การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ เป็นการวางแผนการดำเนินการหรือการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อเป็นการเตรียมตัวในการดำเนินชีวิตหลังเกษียณอายุทำงาน จึงต้องมีการเตรียมตัวด้านต่าง ๆ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การเตรียมตัวด้านจิตใจ 2) การเตรียมตัวด้านร่างกาย 3) การเตรียมตัวด้านทรัพย์สินเงินทอง 4) การเตรียมตัวด้านกิจกรรมการใช้เวลาว่าง 5) การเตรียมตัวด้านสัมพันธภาพในครอบครัว 6) การเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย ผู้ที่มีการเตรียมตัวที่ดีจะสามารถใช้ชีวิตภายหลังเกษียณอายุได้อย่างมีความสุขมีคุณภาพชีวิตที่ดี

3. ปัจจัยการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณ ด้านการเงิน/เศรษฐกิจ ส่งผลต่อ การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของรัชนีกร วงศ์จันทร์ (2552) อ้างถึงใน ธิดารัตน์ อติชาตนันท์ และแพรวพรรณ มังคลา (2554)) และสอดคล้องกับงานวิจัยของนัชชาลัย ไกลถิ่น (2564) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเกษียณของพนักงานบริษัทธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการเตรียมตัวก่อนเกษียณ และปัจจัยความรู้ในการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลที่มีผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อเกษียณ จากผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนเกษียณโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายด้านพบว่า ความรู้ในการเตรียมตัวก่อนเกษียณอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน โดยระดับความเห็นด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสวัสดิการต่างๆ ตามลำดับ

4. ปัจจัยการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณ ด้านสังคม ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของวรรณรา ชื่นวัฒนา และชูชีพ เปียदनอก (2555) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บงการ น้อยศรี (2560) เรื่อง ศึกษาการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุทำงานของพนักงานกลุ่มบริษัท จีเอเบิล จำกัด ผลการวิจัยพบว่า พนักงานกลุ่มบริษัท จีเอเบิล จำกัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานมีการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุทำงานมากที่สุด คือ ด้านที่อยู่อาศัย รองลงมาคือด้านสุขภาพร่างกาย ด้านเศรษฐกิจ ด้านจิตใจ และด้านการใช้เวลาว่างและสังคม ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงินมีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงิน ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านทัศนคติทางการเงิน ในภาพรวม มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงิน ด้านความรู้ความเข้าใจ มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ ธนากร แห่งประเทศไทย (2564) และสอดคล้องกับงานวิจัยของกานต์ชนก มณีพรหม (2564) เรื่อง ความรู้ทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุของข้าราชการทหาร สังกัด กรมกำลังพลทหารบก จากผลการศึกษาพบว่า กรมกำลังพลทหารบกในภาพรวมมีความรู้ทางการเงินในระดับมาก ซึ่งความรู้ทางการเงิน ประกอบด้วย ความรู้ทั่วไปทางการเงิน ทักษะคิดทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุราชการในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงินมีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับ ได้แนวคิดทฤษฎีของ OCED (2018) และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิวัช กรุณาเพ็ญ (2560) เรื่อง ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมและพฤติกรรมการออมของคนเจนเนอเรชั่น Y ที่ทำงานแล้ว (ชาวมิลเลนเนียลที่ทำงานแล้ว) โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง เพื่อหาความสัมพันธ์และทดสอบสมมติฐานที่เกี่ยวกับการออม และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 5 คน เพื่อขยายผลและประกอบกับการวิจัยเชิงปริมาณ ผลการวิจัยสรุปว่า ระดับการออมของชาวมิลเลนเนียลที่ทำงานแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงินอยู่ในระดับสูง มีระดับความตระหนักรู้เกี่ยวกับการวางแผนเกษียณสูงมาก หากเรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยจะพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการออมของชาวมิลเลนเนียลที่ทำงานแล้ว ได้แก่ พฤติกรรมทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน ความตระหนักรู้เกี่ยวกับการวางแผนเกษียณอายุ และทัศนคติทางการเงิน ตามลำดับ ล้วนมีผลต่อระดับการออมของชาวมิลเลนเนียลที่ทำงานแล้วอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งหากชาวมิลเลนเนียลมีการออมเพิ่มขึ้นก็อาจทำให้มีอิสรภาพทางการเงินเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

3. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงิน ด้านทัศนคติทางการเงิน มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรกรมธนารักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Potrich et al. (2016) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิชัย ลีวิวัฒน์วงศ์, วัลลพ ล้อมตะคุ, ปาลิตา คำยัน, กัญญาณัฐ ชิตชม และศุภานันท์ ตั้ง (2564) เรื่อง ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดพะเยา เขต 1 พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร ทัศนคติทางการเงิน และภาวะทางเศรษฐกิจ ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยครั้งต่อไป ควรเพิ่มประเด็นคำถามในส่วนของปัจจัยประชากรศาสตร์ในเรื่องของการมีบุตร เนื่องจาก การมีบุตรในยุคปัจจุบัน จำเป็นต้องใช้เงินในการเลี้ยงดูเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินในวัยเกษียณด้วย

2. งานวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานเอกชนเพื่อเปรียบเทียบกับบุคลากรในหน่วยงานราชการว่ามีความแตกต่างกันในการวางแผนทางการเงินหรือไม่ อย่างไร

3. งานวิจัยครั้งต่อไป อาจศึกษาตัวแปรอื่นที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ เช่น การเพิ่มปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายจากภาครัฐ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

จักรพงษ์ สอนอาจ. (2553). การวางแผนการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุของพนักงานการไฟฟ้านครหลวง เขตบางเขน. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร, คณะวิทยาการจัดการ.

ญาดา วัลยานนท์ และศนินันท์ สุวรรณหงษ์. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมการเกษียณอายุของข้าราชการและลูกจ้าง สังกัดสำนักงานเขตบางซื่อกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร, คณะวิทยาการจัดการ.

นัชชาลัย ไกลถิ่น. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อเกษียณของพนักงานบริษัทนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี.

ประกายมาศ แสงทวย. (2563). การวางแผนการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษาในระดับปริญญาโท. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะบริหารธุรกิจ.

ปณณรัตน์ ยัง (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินของคนไทยเจนเนอเรชั่นวาย ในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะบริหารธุรกิจ.

ร้อยเอกหญิงกานต์ชนก มณีพรหม. (2564). ความรู้ทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณอายุของข้าราชการ สังกัด กรมกำลังพลทหารบก. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย

เพ็ญประภา เบญจวรรณ. (2558). การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุ. มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2(1), 82-92